

INHOUD

Voorwoord	5
Afkortingen	19
DEEL I ALGEMEEN	23
1 Leeswijzer	25
2 Een eerste overzicht	27
2.1 Vermogensrecht in het algemeen	27
2.1.1 Het vermogensrecht en het vermogen	27
2.1.2 Absolute en relatieve rechten	30
2.1.3 Het begrippenapparaat: goed als genus	31
2.2 Een aantal beginselen en uitgangspunten	32
2.2.1 Het meest omvattende recht	33
2.2.2 Numerus clausus – gesloten systeem	35
2.2.3 Dispositievrijheid	37
2.2.4 Alle goederen zijn uitwinbaar voor de schulden van de rechthebbende	39
2.2.5 Droit de suite, zaaksgevolg, volgrecht	40
2.2.6 Publiciteit, specialiteit, eenheid	41
2.2.7 Nemo plus en Prior tempore	43
3 Goederen en hun rechthebbenden – het juridische raamwerk	45
3.1 Een nadere onderverdeling	45
3.2 Zaken en bestanddelen	48
3.2.1 Zaken	48
3.2.2 Bestanddelen	50
3.2.3 Roerend of onroerend	56
3.3 Onroerende zaken en eigendom ervan	63
3.3.1 Het Nederlandse grondgebied	63
3.3.2 Offshore	64
3.3.3 Netwerken	65
3.3.4 Eenheid door natrekking bij onroerende zaken	66
3.4 Registergoederen	70
3.5 Vruchten	71

3.6	Vermogensrechten	73
3.6.1	Algemeen	73
3.6.2	Vorderingsrechten	77
3.6.3	Toonder- en orderstukken	78
3.6.4	Bedrijfsgerelateerde waarden	81
3.6.5	Digitale goederen	84
3.6.6	Algemeenheid van goederen een goed?	93
3.7	Revindicatie en actio negatoria	94
3.8	Derelictie van goederen	98
4	Bezit en houderschap	101
4.1	Algemeen	101
4.2	Verkrijging en verlies van bezit	104
4.3	Bezit te goeder trouw	106
4.4	Verboden houderschapsintervisie	108
5	Openbaarheid en registers	111
5.1	Registers in Nederland	111
5.2	Openbare registers voor registergoederen	114
5.2.1	Functie van een grondboekhouding	114
5.2.2	Het Kadaster en de openbare registers voor registergoederen	117
5.2.3	Het registersysteem: een negatief stelsel en een onvolledige kaartenbak	118
5.2.4	Inschrijfbaar feiten	121
5.2.5	Rechtsgevolgen van inschrijfbaarheid en inschrijving	125
5.2.6	Bescherming tegen onjuistheden	129
6	Goederen en rechthebbenden – een breder perspectief	133
6.1	Heilig en onschendbaar	133
6.1.1	Product van de Verlichting	133
6.1.2	Goederen en markteconomie	138
6.2	Begrenzing	140
6.2.1	Begrenzing tussen burgers onderling	140
6.2.2	Gemeenschapsbelang en sociale plicht	142
6.2.3	Indirecte begrenzing door herverdeling van welvaart	147
6.3	Minder toebehoren door meer verdienstelijking?	148

DEEL II	VERKRIJGING, VERVREEMDING EN BEZWARING	153
7	Verkrijging in het algemeen	155
7.1	Originaire en derivatieve verkrijging	155
7.2	Verkrijging onder algemene en bijzondere titel	158
7.3	Vermenging, zaaksvorming, bestanddeelvorming en natrekking	163
7.3.1	Vermenging	163
7.3.2	Oneigenlijke vermenging	167
7.3.3	Zaaksvorming	171
7.4	Verkrijging van afhankelijke rechten	173
8	Vervreemding: de overdracht van goederen	177
8.1	Algemeen	177
8.2	Overdraagbaarheid	178
8.2.1	Eigendom	178
8.2.2	Beperkte rechten	181
8.2.3	Vorderingsrechten	182
8.3	Vervreemden en bezwaren – drie kernvereisten	183
8.4	Titelvereiste en het causale stelsel	183
8.4.1	Algemeen	183
8.4.2	Titelgebreken en hun gevolgen	186
8.5	Beschikkingsbevoegdheid	191
8.5.1	Algemeen	191
8.5.2	Wanneer?	191
8.5.3	Wie wel en wie niet?	192
9	Levering	195
9.1	Algemeen	195
9.2	Levering van registergoederen	198
9.3	Levering van roerende zaken	202
9.3.1	Zaken die niet in de macht van de vervreemder zijn	202
9.3.2	Bezitsverschaffing	202
9.3.3	Houders kunnen niet c.p. leveren	203
9.3.4	Relativering van de levering c.p.	204
9.3.5	Levering bij eigendomsvoorbehoud	208
9.4	Levering van waardepapier	209
9.5	Levering van vermogensrechten	209

10	Overdrachtsgebreken en bescherming daartegen	211
10.1	Algemeen	211
10.2	Art. 3:86 BW	213
	10.2.1 Vereisten	213
	10.2.2 Drie situaties	216
10.3	Art. 3:88 BW	223
10.4	Andere grondslagen voor bescherming?	225
11	Bijzonderheden bij overdracht	229
11.1	Samenstel, samenhang en samengestelde titels	229
11.2	Voorwaardelijke overdracht	232
	11.2.1 Algemeen	232
	11.2.2 De voorwaarde moet geldig zijn	233
	11.2.3 De voorwaarde en levering moeten elkaar dekken	235
	11.2.4 Aard van de verkrijging	236
11.3	Levering bij voorbaat	238
	11.3.1 Algemeen	238
	11.3.2 Wat zijn toekomstige goederen en hoe levert men ze?	240
	11.3.3 Wat is het rechtsgevolg?	242
12	Overdracht van vorderingsrechten (cessie)	249
12.1	Algemeen	249
12.2	Is het vorderingsrecht overdraagbaar?	251
	12.2.1 Overdraagbaar tenzij	251
	12.2.2 Het onoverdraagbaarheidsbeding	253
	12.2.3 Toetsing en terzijdestelling van onoverdraagbaarheidsbedingen?	255
	12.2.4 Bescherming tegen onoverdraagbaarheid?	255
	12.2.5 Wetsvoorstel 35482 en alternatieven	257
12.3	Levering	259
	12.3.1 Algemeen	259
	12.3.2 Medegedeelde cessie	260
	12.3.3 Stille cessie	262
12.4	Bescherming van de cessionaris?	266
12.5	Gevolgen van de overgang van het vorderingsrecht	268
	12.5.1 Algemeen	268
	12.5.2 Cessie, verweermiddelen en nevenrechten	269
	12.5.3 Verrekening	272
	12.5.4 Ongeldige cessie en de positie van de debiteur	273
12.6	Cessie bij voorbaat van toekomstige vorderingsrechten	274
	12.6.1 Bestaand of toekomstig?	274

12.6.2	Levering bij voorbaat en rechtsgevolgen daarvan	280
12.7	Levering van vorderingsrechten aan toonder en aan order	281
13	Verkrijging door verjaring	285
13.1	Algemeen	285
13.2	Verjaring en verkrijging van eigendom van onroerende zaken	288
13.2.1	Algemeen	288
13.2.2	Landjepik en de vergeten levering	290
13.2.3	Voltooiing van de verjaring	296
13.3	Beperkte rechten en verjaring bij een onroerende zaak	296
14	Bezwaren: beperkte rechten in het algemeen	299
14.1	Inleiding	299
14.2	Het afgeleide recht	300
14.3	Numerus clausus en droit de suite	302
14.4	Vestiging: titel, levering en beschikkingsbevoegdheid	304
14.5	Het voorbehouden beperkte recht	306
14.6	Overdragen en bezwaren van het beperkte recht	308
14.7	Tenietgaan	309
14.7.1	Vijf gevallen	309
14.7.2	Overige wijzen van tenietgaan	311
14.8	Stapelen van beperkte rechten	312
14.9	Beperkt recht en Titel 6.5 BW	313
15	Beperkte genotsrechten	317
15.1	Vruchtgebruik	317
15.1.1	Algemeen	317
15.1.2	Het recht van vruchtgebruik als goed	319
15.1.3	Beschikken over, verteren en vervangen van het goed in vruchtgebruik	320
15.1.4	Bevoegdheden en verplichtingen van de vruchtgebruiker	322
15.1.5	Duur en einde	323
15.1.6	Vruchtgebruik van vorderingsrechten	324
15.2	Erfpacht	325
15.2.1	Algemeen	325
15.2.2	Toetsing van erfpachtvoorwaarden en handelspraktijken	329
15.2.3	Ondererfpacht	331
15.3	Opstalrecht	332
15.4	Erfdienstbaarheid	334
15.5	Vergeeten zakelijke rechten	338
15.5.1	Algemeen	338

15.5.2	Het recht van dertiende penning	340
15.5.3	Beklemming, grondrenten en tienden	341
DEEL III TUSSEN VERBINTENISSENRECHT EN GOEDERENRECHT		345
16 Over de brug		347
16.1	Inleiding	347
16.2	Verbintenissen uit de wet en goederenrecht	350
16.2.1	Onrechtmatige daad	350
16.2.2	Onverschuldigde betaling	357
16.2.3	Ongerechtvaardigde verrijking	362
16.3	Het wegneemrecht (ius tollendi)	363
17 Tussen contract en goederenrechtelijke positie		369
17.1	Botsende aanspraken tot levering van hetzelfde goed	369
17.2	Uitleg van de titel en de leveringshandeling	371
17.2.1	Algemeen	371
17.2.2	Welk goed is geleverd?	374
17.3	Kwalitatieve rechten	375
17.4	Kwalitatieve plichten en kettingbedingen	379
17.4.1	Blaaiboer/Berlips: contracten gelden alleen tussen partijen	379
17.4.2	Art. 6:252 BW	383
17.5	Verhuurdersverplichtingen als kwalitatieve verbintenis	388
17.5.1	Achtergrond	388
17.5.2	Wat gaat over?	389
17.6	Kettingbedingen	395
17.7	Vormerkung (voorinschrijving)	396
17.8	Optierechten en de uitoefening ervan	397
18 Tussenpersonen in het goederenrecht		401
18.1	Verkrijging en overdracht door middel van een tussenpersoon	401
18.1.1	Inleiding	401
18.1.2	Vervreemding en bezwaring door middel van een tussenpersoon	402
18.1.3	Verkrijging door middel van een tussenpersoon	407
18.1.4	Privatieve lastgeving	411
18.2	Cessie ter incasso	417
19 Geld, geldschulden en betaling		423
19.1	Een proces van ontstoffelijking	423
19.2	Vormen van geld	428

19.3	Betaling in het privaatrecht	432
19.3.1	Betaling, girale betaling	432
19.3.2	Automatische incasso	435
19.3.3	Betaling door een derde	437
DEEL IV KREDIET EN ZEKERHEID		439
20	Kredietovereenkomsten	441
20.1	Krediet en financiering	441
20.2	Kredietovereenkomst, geldlening en goederenkrediet	444
20.2.1	Kredietovereenkomst en geldlening	444
20.2.2	Goederenkrediet	447
20.3	Consumentenkrediet en pandbelening	456
20.3.1	Consumentenkrediet	456
20.3.2	Pandbelening	461
20.4	Financial lease	467
21	Zekerheid voor krediet – algemeen	471
21.1	Economische functie vs. juridische constructie	471
21.2	Pand en hypotheek – algemeen	472
21.3	Waarop het zekerheidsrecht wordt gevestigd	474
21.4	Waarvoor het zekerheidsrecht wordt gevestigd	475
21.5	Uitleg van de vestigingshandeling	479
21.6	Beperkt, afhankelijk én nevenrecht	480
21.7	Door wie wordt het gevestigd?	482
21.8	Ondeelbaarheid	484
21.9	Publiciteit van zekerheid	486
21.10	Substitutie	487
21.11	Opgelegde bevoegdheidsbeperkingen	487
21.12	Executie	489
21.13	Verbod van toe-eigening	491
21.14	Rangwisseling	492
22	Hypotheekrecht	495
22.1	Algemeen	495
22.2	De hypotheekhouder grijpt in	497
22.2.1	Beheersbevoegdheid en machtsovername	497
22.2.2	Parate executie	498
22.3	Het huurbeding	501
22.3.1	Algemeen	502
22.3.2	Regels voor specifieke huurovereenkomsten	503
22.3.3	Verbod van beschikking over huurpenningen	505

23 Pandrecht	507
23.1 Historische schets	507
23.2 Vuistpand op roerende zaken	510
23.2.1 Inleiding	510
23.2.2 Vestiging	511
23.2.3 Bevoegdheden en verantwoordelijkheden	513
23.2.4 Tenietgaan	513
23.2.5 Uitoefening van het pandrecht; executie	514
23.3 Stil pandrecht op roerende zaken	517
23.3.1 Inleiding	517
23.3.2 Vestiging	518
23.3.3 Verpanding bij voorbaat van toekomstige zaken	520
23.3.4 Vervreemding en de vervreemdingsclausule	520
23.3.5 Omzetting in vuistpand; executie	522
23.4 Pandrecht op vorderingsrechten	523
23.4.1 Algemeen	523
23.4.2 Stille verpanding in bulk	525
23.4.3 Verpanding bij voorbaat van toekomstige vorderingsrechten	531
23.4.4 Bevoegdhedenverdeling	532
23.4.5 Inning en afwikkeling	534
23.4.6 Inning in faillissement pandgever	536
23.5 Het gebruik van volmacht in verband met verpanding	541
23.6 De financiëlezekerheidsvereenkomst	544
23.6.1 Wat is een fzo?	544
23.6.2 Reikwijdte	545
23.6.3 Totstandkoming	546
23.6.4 Rechtsgevolgen	547
24 Eigendomsvoorbehoud, recht van reclame en eigendom als zekerheid	551
24.1 Algemeen	551
24.2 Eigendomsvoorbehoud als contractbeding	554
24.3 De aard van het voorwaardelijke eigendomsrecht	556
24.4 Einde van het voorbehoud	559
24.5 Nadere overeenkomst	562
24.6 Verlenging	563
24.7 Recht van reclame	564
24.8 Eigendom als zekerheid	566
25 Persoonlijke zekerheden en derdenzekerheden	573
25.1 Inleiding	573
25.2 Hoofdelijkheid als persoonlijke zekerheid	576

25.2.1	Wettelijk kader	576
25.2.2	Afhankelijke of zelfstandige verbintenissen	580
25.2.3	Hoofdelijkheid gecombineerd met goederenrechtelijke zekerheid	581
25.2.4	De interne rechtsverhouding (regres en draagplicht)	582
25.2.5	Hoofdelijkheid en faillissement	585
25.3	Derdenpand en derdenhypotheek	587
25.4	Borgtocht	590
25.5	Garantie	594
DEEL V VERHAAL, UITWINNING EN RANGORDE		599
26	Verhaal en vereffening	601
26.1	Uitwinbaarheid, verhaalsbevoegdheid en vereffening	601
26.2	Executoriale titel en verhaalsbeslag	606
27	Rangorde	609
27.1	Algemeen	609
27.2	Voorrechten	612
27.2.1	Inleiding	612
27.2.2	Bijzondere voorrechten	614
27.2.3	Algemene voorrechten	616
27.3	De ‘andere in de wet aangegeven gronden’	617
27.4	Achtergestelde vorderingen	622
27.5	Waarom krijgen bepaalde schuldeisers voorrang?	623
28	Hoofdpijnen verhaalsbeslag	625
28.1	Wat is verhaalsbeslag?	625
28.2	Goederen vatbaar voor verhaalsbeslag	627
28.2.1	Op welke goederen?	627
28.2.2	Wat valt onder het beslag?	629
28.2.3	Immuun voor beslag	630
28.2.4	Keuzevrijheid en proportionaliteit	631
28.3	Rechtskarakter en rechtsgevolgen van het beslag	633
28.3.1	Beslag is een harpoen, geen sleepnet	633
28.3.2	Verhaalsbeslag creëert geen verhaalsrecht	634
28.3.3	Blokkerende werking	636
28.3.4	Executieverkoop en overdracht	638
28.4	Complicaties	639

29 Bijzonderheden verhaalsbeslag	643
29.1 Beslag op onroerende zaken	643
29.1.1 Algemeen	643
29.1.2 Blokkerende werking	645
29.1.3 Beslag versus leveringsakte	646
29.1.4 Complicaties met ‘Vormerkung’	648
29.2 Derdenbeslag	650
29.2.1 Algemeen	650
29.2.2 Beslag op niet-benutte kredietruimte?	653
29.2.3 Blokkerende werking	654
29.2.4 In de schoenen van de beslagdebiteur	655
29.2.5 Verweermiddelen en de positie van de beslaglegger	656
29.2.6 Complicaties	660
29.3 Beslag op toekomstige vorderingen	661
29.3.1 Algemeen	661
29.3.2 Prioriteitsregel	663
29.3.3 Cessie van toekomstige huurvorderingen en verkoop van het verhuurde	664
30 Faillissement en verhaal	667
30.1 Algemeen	667
30.2 Faillietverklaring	668
30.3 Concursus, paritas, separatisme	668
30.4 Ontkoppeling gefailleerde en zijn vermogen	671
30.5 Fixatie en beschikkingsonbevoegdheid	672
30.5.1 Algemeen	672
30.5.2 De boedel en zijn reconstructie	673
30.5.3 Beschikkingsonbevoegdheid	674
30.5.4 Bescherming van goede trouw?	677
30.6 Gelegde beslagen vervallen	680
30.6.1 Algemeen	680
30.6.2 Complicaties	682
30.7 Soorten vorderingen en schulden	685
30.7.1 Prefaillissementsschuld	686
30.7.2 Postfaillissementsschuld	687
30.8 Verificatie, rangschikking en uitdeling	690
30.8.1 Algemeen	690
30.8.2 Separatisten in het faillissement	691
30.8.3 Retentierecht en faillissement	694

30.9	Failissement en betalingstransacties	695
30.9.1	Algemeen	695
30.9.2	Betalingen aan de gefailleerde	696
30.9.3	Betaling door de gefailleerde	698
31	De positie van de fiscus bij verhaal	703
31.1	Algemeen	703
31.2	Een korte geschiedenis	704
31.3	Fiscaal voorrecht	707
31.4	Bodemzaak	709
31.5	Bodemvoorrecht	710
31.6	Bodemrecht	711
31.7	Het kat-en-muisspel	714
32	Benadeling in verhaalsmogelijkheden	719
32.1	Inleiding	719
32.2	Actio pauliana in het BW	721
32.2.1	Algemeen	721
32.2.2	Onverplichte rechtshandeling	721
32.2.3	Wetenschap van benadeling	722
32.2.4	Benadeling in verhaalsmogelijkheden	723
32.2.5	Wijze van vernietiging; rechtsgevolgen	724
32.2.6	Verhouding pauliana en onrechtmatige daad	725
32.3	Failissementspauliana	726
32.3.1	Algemeen	726
32.3.2	Rechtsgevolgen	728
32.3.3	Verhouding tot onrechtmatige daad	729
32.4	Betaling van opeisbare schulden	732
DEEL VI GOEDERENRECHT VOOR GEVORDERDEN		737
33	Substitutie (zaaksvervanging)	739
33.1	Wat is het en waar komt het voor?	739
33.2	Aard van de verkrijging	740
34	Gemeenschap	743
34.1	Algemeen	743
34.2	Enkelvoudige gemeenschap	747
34.2.1	Algemeen	747
34.2.2	Genot, gebruik en beheer	748

34.2.3	Beschikken over het gemeenschappelijke goed en de aandelen daarin	751
34.2.4	Beschikken over het aandeel	752
34.2.5	Uitwinning van het gemeenschappelijke goed en de aandelen	755
34.2.6	Verdeling	757
34.2.7	Aantasting van de verdeling	761
34.3	Meervoudige gemeenschap	762
34.3.1	Afgescheiden vermogen	763
34.3.2	Voorbeeld: de personenvennootschap	765
34.3.3	De afwikkelingsgemeenschap	770
34.3.4	Voorbeeld: de nalatenschap	772
35	Appartementsrechten	777
35.1	Algemeen	777
35.2	Aard van het appartementsrecht	780
35.3	De VvE	781
35.4	Gebruik in deeltijd (timeshare)	783
36	Afgescheiden vermogen en fiduciaire verhoudingen	785
36.1	Afgescheiden vermogen	785
36.2	Enkele verschijningsvormen op het grensvlak	787
36.2.1	De effectengiro	787
36.2.2	Kwaliteitsrekening	789
36.2.3	Escrow (depot)	795
36.3	Fiduciaire verhoudingen	797
36.3.1	Fiduciair toebehoren	797
36.3.2	Juridische eigendom tegenover economische eigendom	801
36.3.3	Trust	804
37	Behoeften, uitdagingen en perspectieven	821
37.1	Van algemeen naar concreet in het zakenrecht	821
37.2	Herziening van de verdeling?	823
37.3	Macht, onmacht en tegenmacht	830
37.4	Opruimen en opnieuw beginnen	834
	Bibliografie	843